

[kiszvárdai.lapok]

XIV. évfolyam 4. szám – 2013. június 25., kedd

(Az eredeti Hamlet)

**Magyar
színházak
kiszvárdai
fesztiválja**
XXV.
jubileumi

„Sokkal inkább a lelki, mint a földrajzi övezetbe való kötődés érzülete a fontos, az az érzés, amelyet teljességgel átélhettem a mi 'kisebbségeink' – ott többségiek – között. (...) A kiszvárdai fesztivál! (...) nagyszerű alkalom arra, amit mindközönségesen tapasztalatcserének neveznek. És energia-cserének, mert a találkozóok légköre annyira kellemes, oly mértékben bővelkedik barátságban és színház-szeretletben, hogy – szó szerint – érzed azt, ahogy megnyílik a szív és felélénkül az elme. Talán ehhez épp egy a kultúrák határán lévő színházra van szükség.” Alice Georgescu (Ziarul Financiar, Ziar de Duminică, 2004)

[tartalom]

2. old.: A szakmai beszélgetésről [reflekt]
3. old.: Parasztopera – Temesvár [fókusz]
4. old.: A válogató jegyzete –
Nagypál Gábor [reflekt]

5. old.: Az eredeti Hamlet – Szabadka [fókusz]
6. old.: Nagy Eszter az M Studióról [nálunk]
7. old.: Dívák – Kolozsvár [fókusz]
8. old.: Keresztrejtvény + képregény

Lőrincz Rita, Balázs Attila
(Parasztopera)

Vass Zsuzsanna, Kézdi Imola, Albert Csilla (Dívák)

[drámafaricska]

Pierre Notte Két kis hölgy, ha elindul című darabjából, Beckett szellemében (?) (dalocska, mely a magyar színpadi változatokból kimaradt)

Bernadette (énekel):

*Ó, be szép ez a mai nap,
Megint egy boldog,
gyönyörű nap
Nézni a robogó vonatokat
Nézni, a vonatok hogyan
robognak,
Kerekeik alá gyűrve, tiporva,
Roppantva az átkelőket,
Át-, ám fel soha nem kelőket
Csontjuk, mint a friss piritós,
Recseg, ropog és recsropog,
Ropog, recseg és recsropog
Csontjuk, mint a friss piritós.*

Anette:

*Ó, be szép ez a mai nap,
Megint egy boldog,
gyönyörű nap
Nézni a süllyedő hajókat,
Bámulni, mint süllyednek el
Mélybe húzva a
fulladozókat,
Zavaros vizekbe
kivánczókat,
Apály-dagály,
Buborékok úsznak csak fel
A tenger felszínére,
A tenger felszínére
Csak buborékok úsznak fel.*

**Bernadette és Anette
(énekelnek):**

*Ó, be szép ez a mai nap,
Megint egy boldog,
gyönyörű nap
Nézni téged eltűnőben
Nézni, hogy tűnsz lassan el,
Előbb a fejed az
ablakkeretben,
Aztán egészen... messziről
Hallom a neszt, mely abból
adódik,
Hogy a fejed a földbe
csapódik,
A pici neszt, mely abból
adódik,
Hogy a buksid a földbe
csapódik.*

(fordította jszy)

*Pierre Notte – kortárs francia
drámaíró és posztabszurd
szanszercserező.*

[reflekt]

Szakmai körhinta (avagy Tompára várva)

– Nagyon nehéz összeszednünk magunkat – próbálja némi késéssel a szakmai (szék)körbe terelni a szétszórta, álmos szemekkel kávéjukba fordult összegyűlteket Szűcs Kati, és, mint a körhintán szokás, átültetéssel kiegyensúlyozni az üres székek foghíjait. Aztán megnyugtat: ma csak egy előadásról kell beszélnünk, és az eddig szokásos emlékeztést is megússzuk a szakmai fórumon megjelent alkotók fiatal korára való tekintettel. (Körülvizslatunk... de hol van Tompa, hogy emlékezhetne?)

Nosztalgiazni vágyóknak ajánlott alternatív fórumokon próbálkoznunk. A színházbüfé funkcionál off-szakmaiként, s ott állítólag Bogdán Zsolttal megesett nagyszerű történeteket hallgathatunk. (Vajon felvételtől is?)

– Nehéz verbalizálni valamit, amiben a szónak nincs szerepe – folytatja moderátorunk, úgyhogy rögtön a jelenlevőknek is szegezi e nehéz kérdést: ők mit mondanának a kolozsváriak Romok igaz menedékéről? Kulcsár Edit jobbról belép a körbe, és az egyensúly kedvéért Szűcs Katival szemben helyezkedik el (egyelőre csak topológiai értelemben, bár később sokminden kiderülhet), és ahogy arról kezd beszélni, ő gyönyörködve nézte az előadást, a beszélgetéskörhinta észrevétlenül, **olajozottan elindul**. A tárgyak és élettelenégből kimozduló szereplők együtt játszásáról, gyönyörködtetéséről, szépségről, tisztaságról hallunk, arról a katartikus pillanatról, amikor „a kis gyereken elöbújik és bábozni kezd”.

Oberten János vallomása, miszerint azért ment el az előadásra, mert a műsorfüzet Beckett szellemét ígerte, kicsit döcögve (a taiwani majomkirály bevonásával), de továbblendíti a beszélgetést a reverencia, a feltétlen csodálat nyomvonalán. Ekkor azonban Urbán Balázs közbevetett kérdésére, hogy vajon lehet-e ezt az előadást „úgy nézni, hogy közben nem fekszünk rá a jól ismert toposzokra”, **csikordul picit a gépezet**, majd újabb nyekk Szűcs Kati részéről:

– Neked így sikerült, ezekkel a rekvizitumokkal?

– Volt, amikor nem, a közepe felé. A vége mentette meg – hangzik a válasz. – Ugyanakkor a saját befogadói beidegződéseimet szerettem volna levetkőzni – erotizálódik tovább a diskurzus.

– A vége mindkettőnket feldobott – folytatja Kulcsár Edit Urbán Balázs felé bólintva.

– Az a lepusztultság, és a rom pusztulása, a lángok a végén? – sorolja kicsit hitetlenkedve Szűcs Kati.

– A gyerekfigura tisztasága, aki egyébként nem a lepusztult térben igazgatja a figuráit... azaz rendezgeti... azaz tompa tekintettel mozgatja felülről. (De hol van ő? Örömmel látnánk viszont a beckett kisgyereket... Tompa alteregóját [?], ő sem jött szakmaibeszélni.)

– Más! – tereli szakmailag is a testiség irányába a retorikailag észrevehetetlenül már arra terelődött diskurzust Szűcs Kati. A kérdésre, hogy tánc- vagy inkább mozgásszínházat láttunk-e, a válasz Nánaytól érkezik: **testszínházat**. És végre a mozgó testek gazdái is megszólalnak.

Albert Csillától és Sinkó Ferótól megtudjuk többek közt az előadás minimál-receptjét: sok fekvőtámasz és Beckett. Hogy úgy indult az alkotófolyamat: lekoppintjuk az amerikai ösváltozatot, de aztán kicsit kilazítottunk, és kezdtünk játszani. A jelenlevők közül többen ebben, a színészek nevezhető játékban vélik megtalálni azt a „leket”, mely az első verzióból, az amerikai táncos-performerek előadásából hiányzott. Majd sok szó esik sorozatgyártott előadásokról, Tompa kézjegyről (apropó Tompa! hol is van?), tíz-hús Godot-ról, Tompáról magánemberként, világjárásról, arról, hogy hol van ő otthon. Körbe-körbe. Köllő Kata az ismétlődés és szellemi tulajdon emlegetése közben csendben **leveszi a cipőjét***. Majd lecsengőben a fordulatos egyfelvonásos beszélgetés, amikor Nánay közvetíti Tompa Gábor üzenetét, miszerint ma nem tudott eljönni. Egyébként mindenkit szeretettel üdvözl. Majd jövőre...

– Ha nem szorult senkibe semmi – zárja Szűcs Kati hirtelen fordulattal a beszélgetést –, akkor menjünk!

Maradunk. Kávégatni egy kicsit.

Jankó Szép Yvette

* El kell oszlatnunk e sajnálatos beckett félreértést. Kánikula van. Nem a cipőjét, a papucsát. (Szerk. megj.)

[fókusz]

A Végzet hatalma

Parasztopera – Csiky Gergely Állami Magyar Színház, Temesvár

Éder Enikő, Tasnádi-Sáhy Noémi

marosvásárhelyi egyetemi, ill. a pécsi bemutató után most Szikszai Rémusz temesvári rendezése szolgál bizonyosságként.

Szikszai Rémusz a korábbiaknál feszültebb atmoszférájú, sűrítettebb, **balladisztikus**, az operai formát komolyan vevő előadást hozott létre. Nem a poénok maradéktalan kiaknázása a célja (meghagyja persze a szöveg gegeit, vicceit, de a színészek nem törekszenek a poentírozásra), hanem a dráma hatásos kibontása. A drámát pedig gyakorlatilag végzetdrámaként értelmezi. A Karvezető (Mátyás Zsolt Imre) az első képtől az utolsóig mint a Halál van jelen a színen (hol vezényelve a történéseket, hol a háttérbe húzódva). Hasonló jelmezt viselnek a zenekar tagjai is – s ahogy halad előre a cselekmény, a végzet, a pusztulás valóban átveszi a hatalmat. Az utolsó jelenetben csupa mozdulatlan, élettelen test marad a színen; vagy fizikailag, vagy lelkileg, de majd' mindenki belepusztul a bizzar múltidézés következményeibe.

Ehhez az atmoszférához kiválóan társul az operai forma; Darvas Benedek sokszínű zenéjének ezúttal nem a népies/mulatók motívumaira esik a hangsúly, nem a stílusimitáció vagy a stílusparódia a fontos, hanem a nagyívű dallamok drámai hatást fokozó ereje. Ehhez persze **komoly énektudás** is szükséges, ami maradéktalanul megvan: hasonló zenei színvonalon még sosem szólalt meg a mű. Ám a színészi **alakítások** nem pusztán ezért említésre méltók; a szereplehetőségekhez mérten mindenki kibontja a maga drámáját. A középpontban persze a szülők rémtette áll; Tokai Andrea és Balázs Attila tökéletes összhangban mutatja meg a titkukat kétségbeesetten őrző, tradicionális családi szerepükből fokozatosan kivetkező idős pár tragédiáját. Éder Enikő a kilátástalanná vált élete ködbevesző kalandjának (elszalasztott lehetőségének?) felidézésével a többiek életét is pokollá tevő, kiállhatatlan, mégis szerencsétlen nő alakját teszi hangsúlyossá és nyomatókossá, Kocsárdi Levente alakítása pedig a férfiúi jelentéktelenség színes illusztrációja. A fiatalok megoldhatatlanná váló szerelmi háromszögének fokozatosan elhatalmasodó kínját, gyötrelmét Kiss Attila, Tasnádi-Sáhy Noémi és Lőrincz Rita játéka teszi erőteljessé. Az Állomásfőnököt Aszalos Géza szerepkonvencióktól elütően nem mókás alkoholista debilnek, hanem aljas parazitának játssza. A Cowboy idegenségét kitűnően emeli ki Molnos András Csaba szinte operai eszközkészlete.

A temesvári előadás **nem nevetünk** annyit, mint a korábbi bemutatókon. Ám cserébe súlyos, erős, komor drámát kapunk – és egy újabb érvet arra, hogy a látszólag egyetlen társulatra formázott szövegeket is érdemes az eredetitől eltérő eszközökkel, más társulatokkal újragondolni.

Urbán Balázs

[nálunk – a Spotnál]

Hárman jöttünk, biciklivel, egy háromkerékű tandemmel, aminek a neve Macondo Mobil. Csütörtökön kigondoltuk a tervet, pénteken pénzt kértünk kölcsön, szombaton vásároltunk kerékbelső foltokat, ragasztót, lámpákat, elemeket és macskaszemeket. Szombaton éjjélkor elindultunk, vasárnap reggelre értünk ide. Fontos volt nekünk, hogy a Temesvári Színház **Parasztoperáját** is megnézzük, amit Szikszai Rémusz, nagykarolyi származású színész rendezett.

Azért jöttünk, hogy a nagykarolyi SPOT Fesztivált reklámozzuk, és egyben a várost is. Nagykaroly hasonló méretű város, mint Kisvárdá, neki is van strandja, és vár helyett egy kastélya. Ráadásul úgy éreztük, hogy az itteni fesztivál hasonló a mi színházi fesztiválunkhoz. A SPOT a romániai színművészeti egyetemek hallgatóinak a fesztiválja – a nagyváradi, kolozsvári, marosvásárhelyi, craiovai, bukaresti, nagy-szebeni és temesvári főiskolákat látjuk vendégül –, amit azért indítottunk el, hogy a hallgatók megismerjék egymást, és persze egymás munkáit. A hallgatók mellett művész oktatókat is meghívunk, nem csak hazaiakat, 2009-ben például meghívtuk David Esriget.

(facebook.com/festivalulspot.carei)

Na, megyünk is.

Paul Sarvadi, Poósz Lóránd, Deák Endre

[drámafarciska]

Virrasztók (részlet)

(...) Trisztán kávézik, mellette kabát és táskája. A gitárja kicsit távolabb. Ajsa egy másik asztalnál.

- Trisztán** Legalább ideülhetnél.
Ajsa Minek? Hogy aztán órákig bámuljam a hült helyedet? Inkább hozzászokok már most.
- Trisztán** Tudod, hogy enélkül halottnak érzem magam.
Ajsa Tudom. „Olyan szövetből vagyunk, mint álmaink, és kis életünk álomba van kerítve.” Ezerszer elsütöted.
- Trisztán** Telefonálni fogok.
Ajsa Dehogyan fogsz telefonálni.
Trisztán De igenis fogok!
Ajsa Cicafiú, te már a repülőgépen nem fogsz emlékezni rám. Bedugod a füled és rockot hallgatsz, énekelgatsz a sötétben és zavarod az embereket, és kurvára nem fog érdekelni, mi történik itt az isten háta mögött egy vasútállomáson.
- Trisztán** Az nem jelenti azt, hogy nem emlékszem majd rá.
Ajsa Én meg itt maradok a jódoktorral meg Dominikkal.
- Trisztán** Azt hittem, bírod a fiút.
Ajsa Nem tudom, bírom-e.
Szünet.
- Ajsa** Sosem beszéltünk róla.
Trisztán Nem tudom, miről beszélhettünk volna. Én nem akartam kefélni, ő kefélni akart, te is kefélni akartál.
- Ajsa** Légy szíves, ne használd ezt a szót.
Trisztán A hangok alapján a szeretkezés szót nem használnám.
- Ajsa** Kicsit reméltem, hogy rájössz. Hogy ránk törzs és szétvered a pofáját. Hogy véresre vered.
- Trisztán** Hülyeség. Az erőszak hülyeség.
Ajsa Neked bármilyen értelmes akció hülyeség.
- Dominik** (a hangosbemondóból) Utasainknak jelentjük, hogy az éjfélit vonatot ma kivételesen alig, vagyis csak tizenöt percet késik. Minden felszállónak... kellemes időtöltést és nagyon jó utat kívánunk... reméljük, hogy... reméljük...
Szünet.
- Trisztán** Ennek meg mi baja?
Ajsa Mivel nem kommunikálsz vele, azt hiszem, így akarja tudtadra adni, hogy jó utat kíván.

(Lénárd Róbert: *Virrasztók*. Bemutató: tavaly június, Szabadkai Népszínház, rendezte: Hernyák György. A szereplők: Ralbovszki Csaba, Pálfi Ervin, Kalmár Zsuzsa, Sziráczky Katalin, Baráth Attila.)

Virrasztók

[reflekt]

Három az irány

(a válogató jegyzete)

Nem a beválogatott előadásokról írnék. Azokat megnézzük, elemezzük, vitatkozunk róluk, védjük és támadjuk a válogatást, a válogatót. Ez így van rendjén. Az már kevésbé, hogy évek (évtizedek?) óta probléma, **miért nem tudnak** kiválasztott előadások eljutni Kisvárdára. A topicot meg sem nyitom...

Számomra izgalmasabb, hogy tizenvalahány előadás megnézése után miféle koncepciók, tendenciák érzékelhetőek, merre tart a három vajdasági hivatásos színház? (A szabadkai Gyermekszínházat profilja miatt nem érintem, a **zentai Kamaraszínház** pedig a frissen szerződöttes kilenc végzős akadémistával most készül átlépni a „hivatásossá válási” határt. Csak szurkolni tudok nekik. Nagyon.)

Három nagyon eltérő, de érvényes, különböző hatásfokkal megvalósuló koncepciót lehet felfedezni. A **szabadkai Népszínház** a nevéhez híven próbál sokszínű, minden nézői célcsoportot megtaláló műsortervet megvalósítani. Az idei évadban talán kicsit kevesebb sikerrel, de ettől függetlenül sajnálom, hogy a **Virrasztók** nem lesz Kisvárdán. A fiatal vajdasági író-rendező, Lénárd Róbert darabjából készült előadás jó alap lehetett volna egy, a szerzői és a rendezői koncepciók találkozásáról vagy különbözőségeiről szóló beszélgetéshez a klimatizált Pódiumteremben vagy a sörátorban.

Az **Újvidéki Színház** elsősorban a jó kondícióban lévő társulat erejére és energiájára épít. A László Sándor januári lemondásával előállt helyzetet jól kezelte/viselte a társulat. Bizom benne, hogy az igazgatói pályázat kiírása és lebonyolítása nem a magyar trendeket követi majd. Az **Opera Ultima** mellett ajánlottam az Anca Bradu rendezte **Rosmersholmot** és Urbán András **Marat the Sade**-ját is. Az előző a színészekről borotvaélen táncoló, hatalmas energiájú játékstílusú követelő, pontos és letisztult rendezői koncepciójú előadás, sorsátori verzióban: **jó románosak a szerbek**.

A **Marat the Sade** nyers ereje, „egylevegőjű arcbamászása” és szemtelen humora miatt fontos. Urbán kendőzetlen véleménye és a mindig két forradalom között tipródó társadalom láttelepe együttesen olyan színházi élményt ad, amit nem tud a befogadó eltartani magától. Tudva, hogy Kassáról is érkezik egy **Marat/Sade**, kifejezetten jó lett volna egymás mellett nézni és elemezni őket.

A szabadkai **Kosztolányi Dezső Színház**ból láttam a legtöbb előadást. A beválogatottakon túl nagyon fontosnak tartom a **Passport-trilógiát** mint vállalat. Olyan tematikával foglalkozik (a háborút viselt nemzetek egymás mellett élése, határon „túliség és inneniség”, tolerancia, radikalizálódás stb.), amelyek kibeszélése, elemzése, színházi eszközökkel való feltárása megkerülhetetlen egy ország/régió önmagával való minél objektívebb szembenézésékor.

Az évad számomra legizgalmasabb előadása a Sziveri-életműből/miatt készült **Az ember komédiája** (rendező-koreográfus: **Táborosi Margaréta**), amely csak azért nincs most Kisvárdán, mert jóval a válogatási határidő után volt a bemutatója. Nem tudom, kik és hogyan válogatnak jövőre, de ha engem kérdeznének...

Nagypál Gábor

[fókusz]

A tapadós család

Az eredeti Hamlet – Kosztolányi Dezső Színház, Szabadka

Akinek megadatott valaha sültrealista rendező beosztásában bíbelődni a Hamlet szövegével, az előbb-utóbb a **maga kéjére** kezd el töprengeni az oldalági szereplők cselekedeteinek indítékain, ami közben a főnöke figyelmét leköti a dán királyfi nyomozásának menete az apukája halála tárgyában, illetve a gyászoló ifjú kedélyének életszerű szabályozása, a megvilágosodás aktuális mértéke szerint. Az egészségesen cinikus dramaturg arra a következtetésre szokott jutni, hogy Horatio több, mint hű barát, inkább a háttérből mozgó figura, s alighanem a birtokai visszaszerzésére törekvő Fortinbras ügynöke.

Mezei Kingát nehéz lenne sültrealizmussal vádolni. A Góli Kornéliával készített adaptációjukban levezetnek egy bűntényt, amelyben az áldozat Hamlet atyja, az elkövető Ophelia, az elkövetés oka az öreg király általi megrontatás, illetve az apaság eltagadása. A levezetés **filmséma** szerint történik: a hullahegy felett, a fődetektív kommentárjával visszapörgetik a jelenetek kulcsmozzanatait. A krimin túlmutató fordulat, hogy az elég sokat tudó Horatiót Fortinbras megfojtja. Horatio sokat tud, de nem eleget: nincs arra válasza, kié lehet az a fél pár sárga cipő, ami a kezdetektől a színen látható. Nos, persze Fortinbrasé, a keresztapáé, s akié a cipő, az a gyilkos: hülyén hal meg tehát a csúcsnyomozó Horatio.

A bűnügyi tragikomédia – ez a műfajjelölése a darabnak – alapanyaga az eredeti Hamlet. Talán a műsorra tűzés ötlete is abból adódhatott, hogy a szabadkai társulatban – a főszereplőkre tekintve – kínálkozik egy izgalmas, igazi **interpretáció** lehetősége. Mészáros Árpád éplelkű, okos és szerelmes természetű fiatalemberként keveredik gyászba, Béres Mártát alaphból a szerelemre érett leányok ösztöne vezérli. Szakító nagyjelenetük akármelyik „igazi” Hamlet-előadás csúcsa lehetne. Mikes Imre Elek is a parvenük viselkedési kódexe szerint tapadó Polonius. Mészáros Gábor Laertesként klasszikusan exponálja a fiútestvéri féltékenységet, a majdani végzetes párbaj valódi indítékát.

Feltevésém szerint, a hiba a komédiára hangoló eszközök burjánzásában van. Tréfásan borzongatóak a kísértetvárás pillanatai, de a nagy asztaltáncoltató vicc közepette **elsikkad** a leheletfinom rendezői utalás arra, hogy mennyire az álomvilág és a skizofrénia mezsgyéjén mennek végbe a világ nagy dolgai (könyvespolci utalás Platónra és Kierkegaardra). És ilyen Poloniusék szándékoltan hangsúlyossá tett tapadása, vagy az uralkodópár úrgazdagos taplósága is. Az Egérfogó-jelenet egésze túladaogolt: karikatúrába fordul az elrajzolás. Egy új stílus keresésének biztató irányát, ám nagyon kezdeti fázisát érzékelem.

Balogh Tibor

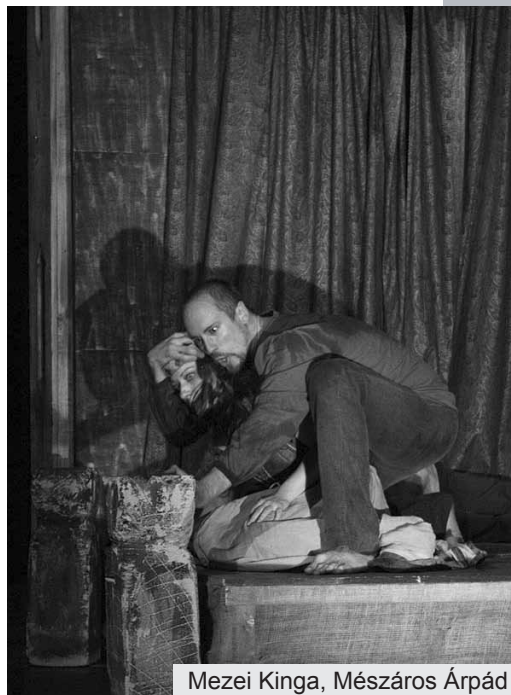
[lajstrom]

Az Újvidéki Művészeti Akadémia végzős diákjai,

színmű szak, IV. év

(akik mind Zentára szerződnek, társulatot alapítani):

László Judit
Nagyabonyi Emese
Lőrincz Tímea
Nésity Máté
Virág György
Rutonić Róbert
Dévai Zoltán
Kucsov Borisz
Papp Arnold

Mezei Kinga, Mészáros Árpád

[tetemrehívás]

Ki ölte meg a nézőt?

A várdai sötét néz'téren halva találtak ma egy nézőt.
Hogy a halál oka? Még ismeretlen.
Gyilkos unalom, katarzis, szerelem, avagy mi ármány ölte meg őt?

A nyomozás állása, negyedik nap:

A. A kérdés, mely még Sherlockon is kifogott, hogy ti. ki mókolta rá Fortinbras cipőjét a híd korlátjára?

B. Egy jó nagy parasztos, paprikás poén.

C. Egy simlis sapkás zsűritag, amikor átesett nézőnkön, miközben menekülni próbált a sötét nézőtérről.

[nálunk – az M Studióban]

Ratata

25 év? Ne bolygassuk a múltat. Mert mi összességében hét-nyolc éve ugrálunk a balettben. A 25-ben tehát mi elveszünk, mint számár a ködben.

Zsenge múlt ide vagy oda, ez egy M-es táncos, helyenként tornász lány/-fiú (emígy is szoktak mellénk löni) életében már patinás kor, pár éven belül mehetünk is nyugdíjba. Tragikus hirtelenséggel. Ugyan **hivatásos táncosok** – két erőteljes kivétellel – soha nem voltunk, lassan-lassan feltornáztuk magunkat középfekvésű mozgólódkká, művment fieterre.

Mert az M-nél mi intelligensen nem tudjuk a dolgokat, főként a táncot, ahogy a jó öreg Esterházy mondaná, nyilván, kicsit matematikusabb kontextusban.

Jópárunk viszonya a tánchoz meglehetősen bonyi (problematikus), kitapinthatatlan (árnyalt, mi így nevezzük), tettenérhetetlen, lágyan sekélyes, szelíden képzavaros, lett lévén, hogy mi gyakran (egyfolytában) mikszeljük a **stabil tizenkét kontaktfogást** a még stabilabb négy és fél tangólépéssel.

Idej pucine, dár fiksze.

Itt-ott hányunk még srég vizávíben egy-két flikket (falra, borsó), le-lemegyünk hídba, zavartabb pillanatainkban pedig fel-fel, gyertyába.

Amikor egy helyben állunk, az gyanús. Ez az a testhelyzet, amelyben masszívan állítjuk, hogy **színészek** vagyunk. Mert van, amikor nem mondhatod, hogy tincitánci, tinglitangli. Ilyenkor szépen artikulálunk. A szalonképesnél görcsösebben.

Kilengésünk vagy lecövekelésünk mindig attól függ, hogy merről fúj a szél (bolond lik, bolond szél stb.), hogy ki kérdezi, puhatólózza mibenlétünket, ki nyomkodja finom Achilles-sarkacskáinkat, ki mind lépked tyúkszemünkre, hogy akkor végül mi **hova a csihányba is sorolódunk?** Színházi-e? Fizikál-e? Audió-e? Gesztikulál-e? Vizualizál-e? Installál-e? Performál-e? Élethale?

Trállállillile.

Fekszik nekünk ez az egész doktordzsekkilés állapot. Ez az izgi posztmodern itt-a-piros-hol-a-piros, nics ájics–nics ájics ravaszkodás. Így misztifikáljuk magunkat, kísérleti inbitvint, laza köztest, két szék között pad alattast.

*

Mi most nem hetvenkedünk, de nekünk volt már poliglott ügyelők, aki a **tizenegy darab nézőt** hét nyelven köszöntötte. Bonna serra, bon nuit, buenas tardes, ري خ ل اء اسم stb., helyénvaló hangsúlyok, izgalmas dallam, minden. Aztán elhalálózási sorrendben beküldte őket az előadásra.

Azóta a tizenegy nálunk mágikus nézőszám. A bőség száma és zavara. Pedig ab óvó nem akartunk engedni a negyvennyolcból. Ha nincs a mítosz, a tizenegy (hol van az a nyár), vagy példának okáért a szám csak háromra rüg (szűk standard), mi megtoldjuk azt egy kamerával (az is úgy tud nézni), s behívunk az utcáról még három gördeszkást. Ha nem esik, nyilván, esőben a hülye se gördeszkázik. Ez már hét.

Mi hét alatt nem játszunk, és kész. Olyan isten nincs, hogy a színpadon heten hemzsegjünk, túlfelől meg semmi. Ez egy szép egyenlet. Kristálytisza matematika. **Adok-kapok viszony.**

S ha mi még mélyebben magunkba nézünk – de most mondjuk azzal a tekintettel, amivel csak egy ló vagy egy rezignált, de nagyon érett kenguru tud magába nézni –, tovább is szűkíthetjük a kört. Mert nálunk olyan is volt, hogy egy darab öregbácsi (konkrétan: 1) jött el nézni, mit eljött, vánszorgott, kapaszkodott, felköhögte magát az emeletre, légszomjjal nem törődve, köszvényre fittyet hányva. De nálunk az önértet az önértet, az egy az mégiscsak egy, és nem hét, a tizenegyéről is már csak pult alatt beszélünk, így azt az egy darab feltörekvő, osztódni már képtelen öregbácsit is hazaküldtük.

Nálunk, ennek ellenére, mindenki kivétel nélkül kicsi (ákikiriki), jó kedélyű, skizoid kínai. Kettő / három / n az egyben. Veszteg ülni nem bíró, egyik szektorból furtonfeszít a másikba sertepertelő güzü. Mert mi művészkedünk, amennyit művészkedünk, „feszetegetjük a mozgásszínházi eszköztár lehetséges határait”, amíg feszegetjük (ezt írtuk a honlapunkon), de egyszer csak hátra arc, és ravaszul, mikor senki se látja, átcikázunk a szalubrizálás és teherszállítás kimeríthetetlen területére, teszünk-veszünk, **padlót mosogatunk**, hónunk alá díszletet kapkodunk kortól, nemtől, nemi irányultságtól, vallási nézetektől, fokozattól, csontozattól függetlenül.

Nálunk minden nagyon szép, minden nagyon jó, mi mindennel meg vagyunk elégedve.

Mi sokat nem brúkozunk. Nálunk divat a komplex díszlet. Álljon legalább egy teljes napig, jobb esetben egész éjszakán át kötözhető bambuszrudakból, vagy minimum százezer egybanisból (ha a Transzilvániában 1.000.000 régi lej egybanisra váltódik, az mennyi? Nemtom, de azt szórjuk, mint a huzat, hogy előadás után kortól, nemtől stb. felkapargathassuk egyenként a színpadról (első kategóriás színészek mágnest kapnak, azzal úgy kenik a szedést, mint a pinty, kispadosok maradnak a fúrge ujjaknál). De lehet benne 200 ki-és behordható párna is, lehetőleg faforgáccsal töltve (a fémforgács se kutya, most, hogy így belegendolunk), mert mi szeretünk súlyt vinni az életünkbe. Különben is, mit porolnánk a kultúr előtt februárban, **mínuszhuszban**, egységes erővel (PR szektor, nemzetközi kapcsolatok, külügyi referens, irodalmi titkár, mozgásszínházi szakferfiak és szaknők, Éviketakarítónéni), ha nem ezeket? Vagy fagynánk inkább a bordurához, mint Gyöne Pista?

Nálunk csupa vihanc az élet. Retetete, ratatata, éljen a nép akarata, ratatata, retetete, éljen a nép szeretete.

Mélységesen mély és mérhetetlen az M, Uram.

Nagy Eszter

[fókusz]

Silence is (not) sexy (at all)

Dívák – GroundFloor Group, Kolozsvár

Vass Zsuzsanna (Dívák)

Három női alak lopakodik be a játéktérre, vakító pillanatképek sorozataként látjuk, hogyan tapogatják le a játéktér határait. A **Dívák**ban ez a tér a **nő társadalmi játéktere** is egyben, azaz ideológiai tér, amit szűkössége okán ketrecnek is nevezhetnénk – nem csak az állatokat (tyúkot, lovat) finoman imitáló, pipiskedő mozgás juttatja ezt eszünkbe, vagy mert elég korlátosnak mutatkoznak itt a tevékenységi lehetőségek, de a nő reprezentációjának hatalmi jellege miatt is.

Sinkó Ferenc rendezése/koreográfiája ugyanis egy furcsa, ugyanakkor tökéletesen szokványos megfeszítottságban állítja eléink „a” nőt. A három „díva” – Kézdi Imola, Albert Csilla, Vass Zsuzsanna – **néma**, nem birtokolja a szó jogát, a róla szóló diskurzusnak nem alakítójaként, hanem kiszolgálójaként tűnik fel.

Megfelel az elvárásoknak. Köszönetet mond. Nem saját szöveget persze: a díjátadók frázisai a háta mögötti tévéképernyőn peregnek. A testbeszéddel sem jutunk messzebbre, a „dívák” láthatatlan tekintetnek pózolnak csábosan, vetik keresztbe a lábukat, billentik félre a fejüket, mozdítanak kacéran bokát, csipőt, ajkakat, remegtetnek mellet és szempillát. Gyakorolnak – manökenjárást a szigszalag kurta diagonálján, átváltozást Lara Crofttá a padlóra ragasztott négyzetben. Miközben a tekintet, amivel egymást tükrözik, ugyanazt az **elvárást ismétli**, aminek ők vetik alá magukat: a megszólalásra való „bátorítás” legalább annyira erőszakos, mint a közös tánc-koreográfiából kimozduló, viccesnek induló, majd bántalmazóvá váló fenékcsapdosások, csipdesések. A gumibabán éppen hogy ők tesznek erőszakot a mikrofonnal. A GroundFloor Group előadásában hangsúlyos a **vizuális média** nyelve és retorikája: a film, a rajzfilm, a reklám (aminek mesterkélttségét a színésznők a természetes testtel és a mindennapias közönnyel szembeállítva emelik ki), a show, a férfi tekintetre írt műfajok (sztriptíz, pornó).

Világos az előadást mozgató (feminista) ideológiai koncepció. Talán **túl világos** is, abban az értelemben, hogy falat képez az előadás és a néző között: felmutatja a megformált (és deformált) nőt, de – a köszöntőbeszédeket leszámítva – kevésbé játszik a konkrét színházi (nézési) helyzettel. Azzal, hogy nem csak a reklámok, a film, a divat, a média faragják a nő fogalmát, de a néző is részese ennek (a hatalmi) diskurzusnak, az ő pillantását, leselkedési vágyát, elvárásait is mélyen áthatja ez a kulturális mintázat.

Az **ideologikusság** csak egy adott pontig viszi el az előadás hajóját, ugyanakkor aligha lehet megkérdőjelezni a **Dívák** által érintett probléma fontosságát – különösen az erdélyi színházi viszonylatban, ahol a nő-kérdést nem nagyon viszik színpadra. Fanyaloghatunk az ideologikusság miatt, de közben vessünk egy pillantást a kisvárdai műsorfüzetre: **Az eredeti Hamlet** színlapján elsőnek (a szerep fontosságától függetlenül) a férfi szereplők kerülnek felsorolásra. A **Sírások után jön Gertrud és Ophelia**. Utánuk már csak a Színészek következnek.

Varga Anikó

[kikicsoda]

Balogh Tibor – nem balos s nem is balog színházi szakíró. „Szabad ötleteket vermelek!” – fogalmazza össze magát.

Varga Anikó – szeret filózni azon, amit lát. Újabban inkább szóban, mint írásban. Régen: nagy lelkesedéssel nézett rossz színházat is. Ma: néz rossz színházat is.

Szűcs Kati – a Criticai Lapok feje. Kisvárdán visszajáró lélek; hol válogat, hol beszélget; hol volt, hol nem volt. Az ő érdeme, hogy a feszt-büfé nem zár korán.

Nagypál Gábor – vajdaságiból lett pesti. Színész, rendező, művészeti vezető (Stúdió K), tanár... A netes kommentelők szerint „nagyon szexi a Gábor a **Nincs kegyelemben**.” Nincs kegyelem!

Nagy Eszter – az emmeseknél koptatja a balettszőnyeget. Koptatja a padot is: a színi mellett angol-román szakot végzett, szabadidejében fordít, s Goda Gábor hatására a költői színházból doktorál!

Urbán Balázs – hol a hivatalban, hol a nézőtéren, hol az íróasztalánál üldögél. Haja lángol, temperamentuma nem.

Süni – tüskétlen természetű, ismeretlen kolozsvári kisdíák.

Jankó Szép Yvette – fordít, főleg drámát és mesét. A finn színházban és Kolozsváron van otthon. Ja, és ott, ahol Süni.

Both László – keresztretjvényeket farag Csíkszeredában.

Jussi „Juba” Tuomola – Viviről, az emancipált, enyhén kultúrsznob nőről és párjáról, a szó szoros értelmében dísznő férfi Wagnerről szóló „párkapcsolati képregénysorozatának” szereplői afféle fikcionális celebritásokká váltak Finnországban. Színdarabban is szerepeltek!

[mai.program]

**11.00 Szakmai
beszélgetés, utána
Kiss Manyi
könyvbemutató**

Művészetek Háza,
Pódiumterem

18.00 Isten pénze

Csiki Játékszín
Művészetek Háza,
Színházterem

21.00 Marat/Sade

Thália Színház,
Kassa
Várszínpad

**24.00 Béres Márta
one-girl show**

Kosztolányi Dezső
Színház, Szabadka
Művészetek Háza,
Kamaraterem

**[kisvárdai.
lapok]**

a Magyar Színházak XXV.
Kisvárdai Fesztiváljának
napilapja

Felelős szerkesztő:
Zsigmond Andrea
Szerkesztők:

**Biró Réka, Demeter Kata,
Jankó Szép Yvette,
Varga Anikó**

Fotók: **Révész Rebeka,
Major Evelin**

Nyomdai előkészítés:
Urr Géza

Nyomdai kivitelezés:
Gprint Iroda

Felelős kiadó: **Nyakó Béla**
ISSN 1587-8325

www.kisvarda.szhaz.hu

	1	Filmcslag	Három nullás!	A kripton vegyjele	Határozott névelő	A hidrogén vegyjele	Televég!	Árvíz-védelmi építmény	Angol építész (Henry)
Varjúféle madár	▼					2			
Hint					Bal, röviden Tintafolt	Husáng	Fekete-leves! Síva felesége		E
Könyv végén állhat ilyen szó				Hálószerű állapot Református író (Péter)			Terület, röviden ... Marut (Traven)		
Agyó, kedves!			Üveges fedett hintó Elbeszélő költemény					Kínai hossz-mérték Föld alatti várbörtön	
Hajón a vitorlát tartó rúd						Kerítést mázól Méter, röviden			
A neutron jele		Eretnek szekta A földre helyező							Tonna, röviden Csaholással üldöző
... right!; Minden rendben! (angol)				Rakodsz Pál A színészet rendszere című, 1884-es könyvéből idézi Bartha Katalin Ágnes: „Közünk mellünk tehetjük, csak hogy úgy, hogy..., így nagyon plasztikus ez a gesztus.” <i>A hiányzó részt a keresztretjévény kiemelt sorai rejtik.</i> <i>(In Bartha Katalin Ágnes: A színházról folyó beszéd „képes” nyelve. E. Kovács Gyula alakításainak korabeli leírásai. Székelyföld, 2005. november)</i>				Zambiai, spanyol és svéd autójelzés	
Bimbós ...; főzelék-nővény								Világos angol sör	
AAAAA!								Mama, angolul	
Zeder parazitológus nevének rövidítése								Kor, angolul A legkisebb római szám	
Az első nő a Bibliában				Női név	Nyomja az agyat	Vízparti fafajta	Innivaló	Indonéz és luxemburgi autójelzés	
Pödörni kezd!			Spanyol, portugál Azonos betűk					Atlétikai(i), röviden Szaturál	
Rövid kötőszó		Idősebbnek mutat Olvad a tő jege						Egyhangúan korhú! Csinos, takaros	
Boldogság nélkül való									Nitrogén Norvégia, Kambodzsa, Ausztria
Utóirat, röviden			Athén levegője! Kicsinyítő képző				Timur ... (Tamerlán) Kezdődik a dáridó!		
Tibeti gyapjas szarvas-marha	J			Gauss, röviden A kálium vegyjele		Női becenév Liter, röviden			
					Bemutat, szemléltet				

Erdélyben az irodalmi folyóiratok elvéve színházzal is foglalkoznak. Egy ilyen tanulmányból választottuk a fenti idézetet. Ezeket a szétszórtan megjelenő színházi szövegeket megpróbáltuk egy helyre összegyűjteni: www.teatroblog.wordpress.com/Gyujtemenyek.

A Magyar Színházak
XXV. Kisvárdai
Fesztiváljának támogatói:

EMBERI ERŐFORRÁSOK
MINISZTERIUMA

KISVÁRDA VÁROS
ÖNKORMÁNYZATA

nka
Nemzeti Kulturális Alap